

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO

EOS

Katariina Särkänne (TEM)

10.6.2022

Asia

Konferenssivaltuuskunnan asettaminen Euroopan energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin *ad hoc* -kokoukseen**Tausta**

Sopimus Euroopan energiaperuskirjasta ja energiatehokkuutta ja siihen liittyviä ympäristönäkökohtia koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin Lissabonissa vuonna 1994, ja sopimus tuli voimaan vuonna 1998. Suomi on hyväksynyt sopimuksen (SopS 35–36/1998), kuten muutkin Euroopan unionin jäsenvaltiot. Italia vetäytyi sopimuksesta vuoden 2016 alusta. Sopimuksen osapuolina on tällä hetkellä 52 valtiota, Euroopan unioni ja EURATOM. Sopimus on luonteeltaan nk. sekasopimus, sen kuuluessa osittain jaetun toimivallan piiriin. Näin ollen sekä EU että sen jäsenvaltiot ovat sopimuksen osapuolia.

Energiaperuskirja on energia-alan investointisuoja-, kauppaa- ja kauttakulkusopimus, ja se sisältää myös riidanratkaisusäännöt. Sopimuksen sisältöä ei ole juuri muutettu 1990-luvun jälkeen. Energiaperuskirjan sihteeristö ehdotti neuvottelujen aloittamista sopimuksen uudistamiseksi, ja energiaperuskirjan päättävä elin ministerikonferenssi hyväksyi listan neuvotteluissa käsiteltävistä teemoista marraskuussa 2018. EU:n komissio ja jäsenvaltiot kannattivat energiaperuskirjan uudistusta.

Keskeisiä muutostarpeita sopimuksessa ovat olleet seuraavat:

- Investointisuoja määräysten tulisi paremmin vastata unionin viimeaikaisissa kauppaa- ja investointisuoja sopimuksissa omaksuttua lähestymistapaa, sisältäen muun muassa investointisuoja standardien tarkemman määrittelyn.
- Sopimukseen tulisi sisällyttää säännöt yritysten yhteiskuntavastuusta sekä kestävydestä, mukaan lukien ilmastonmuutostavoitteet ja siirtyminen puhtaaseen energiajärjestelmään.
- Sopimuksen tulisi paremmin huomioida energiamarkkinoiden ja niiden sääntelyn kehitys, etenkin kauttakulun osalta.

E-kirjeen E 23/2019 vp mukaan Suomi pitää Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamista kannatettavana. Komission valtuuttaminen neuvottelemaan myös jäsenvaltioiden puolesta on katsottu perustelluksi sopimuksen kuuluessa jaettuun toimivaltaan. Neuvotteluvaltuutuksen liitteenä olevien neuvotteluohjeiden on niin ikään katsottu olevan perusteltuja. Suomi on osallistunut neuvottelujen aikana unionin tarkempien neuvottelukantojen muodostamiseen energiatyöryhmän ja kauppapoliittisen komitean palvelut ja investoinnit -kokoonpanon kokouksissa, joissa komissio valtuutusten mukaisesti konsultoi jäsenvaltioita.

Tietyt EU:n jäsenvaltiot ovat katsoneet, että EU:n tulisi koordinoitusti irtautua sopimuksesta, jos keskeiset neuvottelutavoitteet, kuten fossiilienergian rajaaminen sopimuksen ulkopuolelle, jäävät saavuttamatta. Yksipuolinen irtautuminen sopimuksesta aktivoi energiaperuskirjan 47 artiklan mukaisen raukeamislausekkeen (*sunset clause*),

joka jatkaa sopimuksen säännöksiä sovellettavuutta irtautuneen jäsenvaltion osalta 20 vuotta irtisanomisen voimaantulosta lukien.

Uudistamisneuvottelujen viimeinen, viimeistelevä kokous järjestetään Brysselissä 23.6.2022.

Euroopan energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin *ad hoc* -kokous 24.6.2022 Brysselissä

Uudistamisneuvottelujen tuloksen periaatteellinen hyväksyminen

Ad hoc ministerikonferenssissa esitetään hyväksyttäväksi energiaperuskirjan uudistamisneuvottelujen tulos periaatteellisesti (*agreement in principle*).

Uudistetun sopimuksen allekirjoittaminen on suunniteltu tapahtuvaksi ministerikonferenssissa marraskuussa 2022.

Muut aiheet

Konferenssissa esitetään hyväksyttäväksi taloudellisten sääntöjen ja toimeenpano-ohjeistuksen muutokset sekä pöytäkirja riskien hallinnasta.

Lisäksi konferenssissa käsitellään Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vaikutuksia energiaperuskirjaprosessiin.